

5. Kultūra un valoda

Klausīšanās

Uztver informāciju par statistikas datiem kultūras aptaujā
Uztver un saprot intervijas ar kultūras personībām
Uztver un saprot informāciju par valodas apguvi

Lasīšana

Lasa par Latvijas kultūras kanonu un tajā ietvertajām vērtībām, kā arī biogrāfiska rakstura tekstu par kultūras personību
Saprot ar kultūru saistītu terminu un jēdzienu skaidrojumus
Pilda testu par pasaulē zināmiem Latvijā dzimušiem cilvēkiem
Izprot tekstus par latviešu valodu, tās iezīmēm

Runāšana

Stāsta par sev interesējošu kultūras vai mākslas jomu
Formulē spriedumus par kultūras pasākumu apmeklēšanu
Atstāsta intervijā dzirdēto

Rakstišana

Raksta īsu recenziju par kādu kultūras pasākumu
Raksta jautājumus intervijai ar kādu populāru kultūras personību

Gramatika

Lielo sākumburtu rakstība nosaukumos
Divdabis *-dams, -dama, -damies, -damās* un divdabja teiciens ar to
Salīdzinājums ar *kā, nekā*

5.a KULTŪRA UN TĀS IZPAUSMES

5.1. Lasi viedokļus par kultūras nozīmi!

Es vārdu „kultūra” visbiežāk lietoju šaurākā nozīmē, galvenokārt attiecībā uz mākslas pasauli. Domāju, ka cilvēks var nebūt tieši saistīts ar kādu mākslas jomu, tomēr ikvienam vajadzētu lasīt grāmatas, apmeklēt teātra izrādes, klausīties mūziku. Tas viss bagātina cilvēku.

Man dzīvē visvairāk bijusi saskare ar tradicionālo kultūru – esmu dziedājusi folkloras ansambli, kopš bērnības ar aizrautību lasu tautas pasakas un teikas. Popkultūra mani ne īpaši saista.

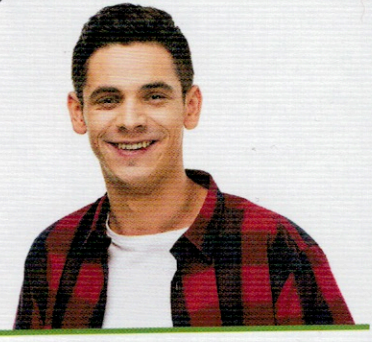
Ikdienā es esmu saistīts ar modernajām tehnoloģijām, daudz strādāju. Godīgi sakot, kultūras pasākumu apmeklēšana vai piedalīšanās kādos koros vai deju kolektīvos – tas mani neinteresē. Protams, dažkārt klausos moderno mūziku vai izlasu kādu e-grāmatu.

ANDREJS

ANDRA

RIHARDS

• Kas, tavuprāt, ir kultūra? Kāda ir tava kultūras pieredze?

Kāda ir tava pirmā asociācija, domājot par vārdu „kultūra”?

Kuru no kultūras jomām tu pārzini labāk?

Par kuras tautas kultūru tu visvairāk zini?

Vai un kā tu esi darbojies kādā no kultūras jomām?

5.2. Lasi izteikumus!

Paradoksālā lasīšanas vērtība slēpjas tajā, ka mēs attālinām sevi no pasaules, lai varētu to labāk izprast.

Daniels Penaks

Būtībā nav ne skaista stila, ne skaistas līnijas, ne skaistas krāsas; vienīgais skaistums ir patiesība, kas kļūst redzama...

Ogists Rodēns

Kad mūsu auss uztver ritmu un melodiju, mainās mūsu dvēseles noskaņojums.

Aristotelis

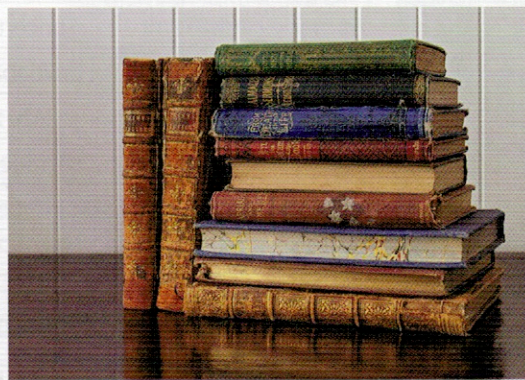
• Atbildi uz jautājumiem!

Paskaidro, kā tu izproti katru izteikumu!

Par kuru mākslas jomu ir katrs izteikums? Pamato savu viedokli!

Saisti izteikumu ar kādu no attēliem!

Kura no šīm vai citām kultūras jomām tevi interesē? Pamato savu izvēli!

5.3. Atrodi skaidrojumam atbilstošu jēdzienu!

kultūra, garīgā kultūra, kultūras institūcijas, kultūras mantojums, materiālā kultūra, tradicionālā kultūra

	Sabiedrības un cilvēka radītais materiālo un garīgo vērtību kopums; šo vērtību kopums, kas saistīts ar kādu laikmetu, tautu.
	Sabiedrības un cilvēka garīgās darbības un tās rezultātu kopums (izziņa, tikumība, audzināšana un izglītība, tiesības, filozofija, ētika, estētika, zinātne, māksla, mitoloģija, reliģija).
	Sabiedrības un cilvēka materiālās darbības un tās rezultātu kopums (piemēram, ražošanas līdzekļi, mītnes, apģērbs, transporta un sakaru līdzekļi).
	Tradīcijās balstīta kultūras mantojuma daļa, kuras attīstība ir saistīta ar kolektīvu tradīciju pārmantošanu sabiedrībā (vai kādā tās grupā).
	Iepriekšējos vēstures laikposmos radītās kultūras vērtības.
	Institūcijas, kuru darbības pamatmērķis ir saistīts ar kultūras vērtību radīšanu, izplatīšanu un saglabāšanu.

5.4. Ievieto ar kultūru saistītos vārdus atbilstošajā tabulas daļā!

bibliotēka, tautastērps, mūzika, pils, baznīcas, svētki, tautasdziesmas, izstāžu zāle, sakāmvārdi, muzejs, filma, glezna, kinostudija, kokle, dziesma, simfonija, pasakas, koncertzāle

Garīgā kultūra	Materiālā kultūra	Kultūras institūcijas

5.5. Aplūko infografiku un atbildi uz jautājumiem!

Apmeklē operas vai baleta izrādes	14
Apmeklē klasiskās mūzikas koncertus	18
Skatās filmas kinoteātri vai brīvdabas kinoseansā	27
Apmeklē mākslas galerijas, izstāžu zāles	30
Apmeklē profesionālā teātra izrādes	32
Apmeklē populārās mūzikas koncertus	45
Apmeklē muzejus	46
Lasa grāmatas	48
Apmeklē kultūrvēsturiskas vietas	52
Skatās kultūras pārraides televīzijā	53
Apmeklē kultūras pasākumus tikai dzīvesvietas tuvumā	69

Kas tevi interesē, un kurus kultūras pasākumus tu visbiežāk apmeklē? Kāpēc?

Kurš no diagrammā minētajiem pasākumiem tevi interesē vismazāk? Kāpēc?

Ko no diagrammā minētā tu neesi darījis, bet gribētu izdarīt?

Kas, tavuprāt, nosaka to, kurus kultūras pasākumus cilvēki izvēlas?

Kuri no minētajiem faktoriem vai kādi citi apstākļi, tavuprāt, visvairāk ietekmē cilvēku kultūras pasākumu izvēli:

- ◆ kultūras pasākumu pieejamība tuvāk dzīvesvietai,
- ◆ finansiālais stāvoklis,
- ◆ specifiskas intereses par kādu kultūras jomu,
- ◆ laika trūkums.

5.6. Ieraksti tekstā *kā* vai *nekā*!

Noliegums (nav) + kā = *Brālis **nav** vecāks **kā** māsa.*

Apgalvojums (ir) + nekā = *Brālis **ir** vecāks **nekā** māsa.*

Lai norādītu uz salīdzinājumu, **kā** vai **nekā** vietā var lietot arī **par**:

*Brālis **ir** vecāks **par** māsu. Brālis **nav** vecāks **par** māsu.*

1. Mani draugi un paziņas neapmeklē muzejus biežāk _____ vienu vai divas reizes gadā.
2. Cilvēki gandrīz divas reizes vairāk skatās kinofilmas _____ apmeklē operas vai baleta izrādes.
3. Profesionālo teātru izrādes cilvēki apmeklē biežāk _____ klausās klasiskās mūzikas koncertus.
4. Cilvēki daudz vairāk skatās kultūras pārraides televīzijā _____ apmeklē teātri, operu vai izstādes.
5. Populārās mūzikas koncertu apmeklētāju skaits nav daudz mazāks _____ muzeju apmeklētāju skaits.
6. Respondentu atbildes liecina, ka cilvēki klasiskās mūzikas koncertus apmeklē retāk _____ populārās mūzikas koncertus.
7. Mākslas galerijas un izstādes iedzīvotāji apmeklē mazāk _____ kultūrvēsturiskas vietas.

5.7. Uzraksti īsu recenziju par kādu filmu, teātra izrādi vai koncertu! Pasākumu vari izvēlēties pats!

Pieturas punkti recenzijā:

- pasākuma raksturojums,
- pasākuma laika un vietas vērtējums,
- pozitīvie un negatīvie aspekti,
- kopējais iespaids par pasākumu un tavi ieteikumi.

Recenzija – kritisks novērtējums, atsauksme (parasti par zinātnisku, mākslas darbu). Recenzija ir viens no kritikas žanriem, taču jāatceras, ka kritika ir analīze un vērtējums, izceļot pozitīvo un norādot trūkumus.

5.8. Atzīmē, vai apgalvojums ir patiess vai nepatiess!

Lūkojoties gleznās, var pārliecināties, cik daudzveidīgas ir gleznošanas tehnikas. Krāsu pigmenti pārsvarā visu veidu krāsām ir līdzīgi, bet atšķirīga ir to saistviela un bāze. Gan aplūkojot gleznas, gan paši zīmējot, mēs pat neaizdomājamies, no kā šīs krāsas tiek gatavotas. Akvareļu krāsu sastāvā ir pulverveida pigments jeb krāsviela, kas sajaukts kopā ar ūdenī šķīstošu saistvielu un citām piedevām. Pigmentam piejauktās vielas galvenais uzdevums ir saturēt kopā visas krāsas sastāvdaļas un nodrošināt, ka krāsa pieķeras pie papīra. Visbiežāk par akvareļkrāsas saistvielu tiek izmantoti akācijas sveķi vai speciāla ķīmiska viela – sintētiskais glikols. Lai nodrošinātu krāsai noturību un cietību, ražošanas procesa laikā tiek pievienotas vēl citas papildvielas. Akvareļu tehnika ir tikai viena no ūdenskrāsu tehnikām. Ikdienā bieži vien akvareļi un ūdenskrāsas tiek lietoti kā sinonīmi, tomēr akvareļi ir daudz šaurāks jēdziens. Ar akvareļkrāsu pārsvarā glezno uz īpaša papīra, jo uz daudzām virsmām to nav iespējams uzklāt. Tā kā šī krāsa ļoti viegli šķīst ūdenī, akvareļu tehnikā veidotās gleznas ir diezgan izplūdušas, gaišas un krāsa tiek klāta ļoti plānā kārtā. Bieži akvareļu tehnika tiek kombinēta ar citām, piemēram, guašu, jo tādā veidā tiek panākts spilgtums, krāsas biežums, tomēr saglabājot akvarelim raksturīgās īpašības.

Pat ar neapbruņotu aci ir iespējams saskatīt vizuālas atšķirības starp guašas un akvareļu krāsām. Tajā pat laikā akvareļu un guašas krāsas sastāvs ir līdzīgāks, nekā varētu šķīst. Piemēram, arī šai krāsai viena no saistvielām ir akācijas sveķi. Viena no atšķirībām ir tā, ka guaša, pateicoties dažādām palīgvielām, ir biežāka un vijīgāka par akvareļu krāsu. Reizēm guašas krāsai pievieno krītu, lai tā būtu vēl biežāka, košāka un labāk atstarotu gaismu. Guašas krāsas parasti izvēlas, sākot mācīties gleznot, jo ar guašu ir viegli strādāt, tā ļauj veikt korekcijas darba procesā.

Apgalvojums	✓	✗
Kopīgais dažādām krāsām ir to sastāvā esošie krāsu pigmenti.		
Akvareļu krāsu pigmentam pievienotās vielas dēļ krāsa labāk turas uz papīra.		
Akvareļi un ūdenskrāsas ir viena un tā pati tehnika.		
Nereti mākslinieki gleznojot apvieno akvareļkrāsu ar kādu citu krāsu.		
Guašas un akvareļu krāsas ražošanā izmanto vienu un to pašu saistvielu.		
Mācoties gleznot, visbiežāk izmanto akvareļu krāsas, jo tad var vieglāk labot uzzīmēto.		

- **Kādas mākslas izstādes tu esi apmeklējis?**
- **Kura no glezniecības tehnikām tev patīk vislabāk, kāpēc?**

5.9. Klausies un ieraksti trūkstošos vārdus! Skaitļus raksti ar cipariem!

Atceries!

kultūra – kulturāls
mūzika – muzikāls
tradīcijas – tradicionāls

Latvijas _____ kanons ir izcilāko un ievērojamāko Latvijas mākslas darbu un kultūras vērtību apkopojums. Tajā pašlaik ir iekļautas _____ dažādas vērtības. Tās aptver dažādas kultūras nozares un dažādus laika posmus. Kultūras _____ ir iekļauti darbi no septiņām kultūras nozarēm: arhitektūras un dizaina, kino, literatūras, mūzikas, skatuves mākslas, _____, vizuālās mākslas. Tieši tautas tradīcijas ir tās, kas vislabāk raksturo nacionālo pašapziņu un _____ identitāti. Šobrīd Latvijas kultūras kanona tautas tradīciju izlasē ir iekļautas 13 vērtības, tai skaitā „Latvju _____”, _____ un _____. Tās ir vērtības, kas sakņojas ne tikai senā _____, bet saistītas arī ar mūsdienām.

5.10. Lasi aprakstus par dažām Latvijas kultūras kanona vērtībām! Atrodi katram aprakstam atbilstošu kultūras jomu!

kulturaskanons.lv

Tautas tradīcijas

Arhitektūra un dizains

Skatuves māksla

Vizuālā māksla

Literatūra

Mūzika

Kino

- A** Pētera Vaska vārdu šeit un vēl daudz kur citur būtu tikpat kā neiespējami nepieminēt kaut vai viena iemesla dēļ – viņš ir viņš ir viens no nedaudzajiem Latvijas kultūrā, kas ieguvis pasaules slavu. Kultūras kanonā iekļauts komponista **Pētera Vaska opuss stīgu orķestrim „Musica dolorosa”** (1983).
- B** Režisors Alvis Hermanis un Jaunais Rīgas teātris ietekmējuši Latvijas teātra ainu 20. gadsimta beigās un 21. gadsimta sākumā. Novatoriskie Jaunā Rīgas teātra iestudējumi iepazīstinājuši skatītājus ar jaunām teātra formām. **Alvis Hermanis un Jaunais Rīgas teātris** ir starptautiski visplašāk izskanējušie vārdi visā Latvijas teātra vēsturē.
- C** Tautas podniecība Latgalē saglabājusies līdz mūsu dienām. **Latgales podniecībai** ir raksturīgas divas attīstības tendences: praktiskā, piemēram, podi ēdiena vārīšanai, piena podi, medus un ievārījuma trauki, un dekoratīvā – svečturi, māla svilpes, sienas šķīvji u. c.
- D** Kokļu tradīcija kā kultūras kanona vērtība ietver **kokles** kā instrumentu, **koklēšanu** un ar to saistītos simboliskos aspektus. Kokļu tradīcijai, iespējams, ir vairāk nekā pusotra gadu tūkstoša vēsture. Senākais arheoloģiskais atradums Latvijā, ko varētu saistīt ar koklēm, ir no 13. gadsimta, rakstveida liecības – no 17. gadsimta sākuma, bet senākais zināmais instruments glabājas Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā, un šim instrumentam apakšpusē ir iegriezts gadskaitlis 1710.
- E** Režisora **Ivara Selecka dokumentālā filma „Šķērsiela”** (1988). Filmas darbības vide ir kāda 800 metru gara iela starp diviem Rīgas rajoniem – Imantu un Ilģuciemu –, ko šķēļ dzelzceļa sliedes. Šķērsielu īpašu padara Ivara Selecka kameras fokusā nonākušie cilvēki un vide.

F **Vecrīgas siluets** ir Rīgas pilsētas vizītkarte un identitātes zīme. To veido Rīgas pils viduslaiku apveids un baznīcu torņu smailes. Vecrīgas siluetu ar sakrālo celtni dominanti ir izdevies saglabāt samērā neskartu, un tas ir atzīts par UNESCO Pasaules mantojuma un Eiropas kultūras mantojuma vērtību.

G Rūpnīcas „Sarkanā zvaigzne” ražotais un dizainera Gunāra Glūdiņa modelētais **mopēds „Rīga-12”** ir Latvijas padomju okupācijas perioda rūpnieciskā un tehnikas **dizaina spilgts sasniegums**. Šis modelis kalpo kā simbols latviešu radītās mototehnikas unikālajam dizainam 19. gadsimta 70. gados. Mopēds „Rīga-12” vairs netiek izmantots kā ikdienas pārvietošanās transportlīdzeklis. Mūsdienās klātienē šī mopēda modelis apskatāms Rīgas Motormuzeja pastāvīgajā ekspozīcijā.

H **Kārlis Skalbe** (1879–1945) ar savām literārajām pasakām pamatoti izpelnījies „pasaku ķēniņa” apzīmējumu. Mākslinieciski izcilākais Skalbes **pasaku krājums ir „Ziemas pasakas”** (1913).

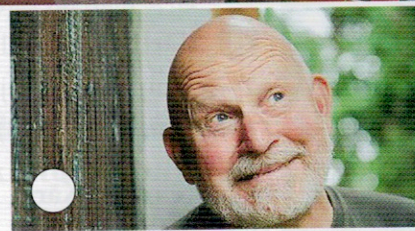
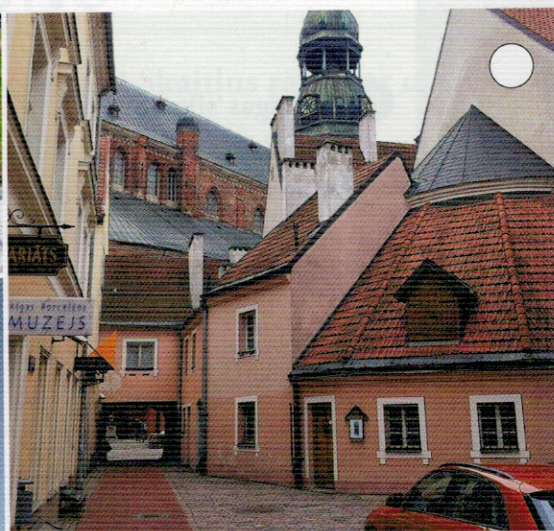
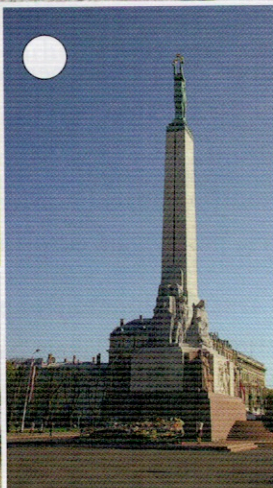
I Tēlnieka **Kārļa Zāles** (1888–1942) monumentālā tēlniecība: Brāļu kapu ansamblis (1924–1936) un Brīvības piemineklis (1931–1935). Abi šie darbi ir vieni no izcilākajiem Latvijas tēlniecībā.

• **Izmantojot tekstu, pabeidz teikumus un nosauc kultūras kanona vērtības!**

1. Kultūras kanona vērtība ar starptautisku atpazīstamību ir _____.
2. Mūzikas žanra darbs, kas minēts aprakstos, ir _____.
3. Mūzikas instruments – kultūras kanona vērtība – ir _____.
4. Aprakstā minētais latviešu rakstnieks ir _____.
5. Kultūras kanonā minētā vērtība, kas saistīta arī ar tehnikas sasniegumiem, ir _____.
6. Hronoloģiski jaunākā no aprakstos minētajām kultūras vērtībām ir _____.
7. Kultūras kanonā minētā vērtība, kas saistīta ar vienu no Latvijas novadiem, ir _____.

• **Atrodi katram attēlam atbilstošo aprakstu! Raksturo attiecīgo vērtību saviem vārdiem!**

5.11. Lasi tekstu no gleznotāja Ulda Zemzara atmiņu grāmatas! Atrodi iederīgo teksta fragmentu!

Ar vārdu „mākslinieki” man galvenokārt saistās gleznotāji. Pats esmu gleznotājs, apguvis krāsu mākslas amatu, pazīstu arī daudzus savus kolēģus gan no pagātnes, gan tagadnē. Kādi bija mani pirmie iespaidi par mākslu un mākslinieku?

Reiz māte no skolas pārnesa gleznu – skolā esot ienācis kāds mākslinieks ar bildēm un skolotāju istabā starpbrīdī atsējis savu paku, izrādījis un piedāvājis gleznas, ja kāds varbūt gribētu pirkt. _____ Vairāki skolotāji paņēmuši, arī mana māte izvēlējusies vienu – _____. Es tad vēl negāju skolā un īstu gleznu tik tuvu nebiju pētījis, ja neņem vērā eksotisku palmu bildi, kas karājās virs dīvāna tēvoča Teodora Rīgas dzīvoklī. Viņš teica: „Tas man ir Purvītis.” Gleznas stūrī gan bija paraksts – Puriņš. _____ Mūs nemaz tik viegli nevarēja paķert uz muļķi. Šis mālējums nu gan nevar būt Purvītis. Bez rudzupuķēm mums mājās bija vēl trīs bildes: tēva un mātes kāzu fotogrāfija ovālā rāmī zem stikla un divas nelielas glezniņas ar rozēm apaļos rāmišos, ko arī bija uzmlējis kāds amatieris. _____ Tuvinieki un paziņas, kas iegriezās pie mums, to apbrīvoja. Bet, kā sauca mākslinieku, to māte nebija pajautājusi. Paraksts bija nesalasāms – tikai divi burti.

Vienus no pirmajiem iespaidiem par māksliniekiem guvu turpat Mellužos. Kāds mākslinieks te uzradās un pārstāvēja sevi pavisam atklāti. _____ Ietves malā pie tirgus laukuma viņš apsēdās zemē un zīmēja vientuļu mājiņu melna meža malā, un mājiņas logā spīdēja uguntiņa. Katrā bildē viņam kaut kur esot uguntiņa, bet cilvēki teica: „Irbītis ir jucis. Revolūcijas laikā no uguņiem pārbaidīts.” Taču bērniem tā nelikās. Pie viņa salasījās daudz mazo skatītāju, kas uzdeva viņam dažādus jautājumus. Tā bija karsta jūlija diena, bet Irbītis ar balto krītu uzšvīkoja tumšajai mājiņai apsnigušu jumtu un arī visu uzkalniņu baltu. _____ Par šādu atbildi arī man bija ko pārdomāt. Cik brīnumaina padarīšana tā gleznošana, ka tā var radīt nereālu, brīnumainu pasauli.

(Pēc gleznotāja Ulda Zemzara atmiņu grāmatas)

A Tāpēc mēs visi smējāties. Slaveno gleznotāju Vilhelmu Purvīti taču visi labi zināja pēc attēliem žurnālā „Atpūta”, kur bieži tika nodrukāti viņa bērzi ar atspīdumu pavasara ūdeņos.

B Viņa pakā bijuši puķu pušķi ar zelta bronzu iekrāsotos koka rāmīšos un galvenais – pavisam lēti.

C „Kāpēc jūs zīmējat ziemu? Tagad taču ir vasara,” bērni brīnījās. „Lai būtu vēsāk, lai mums nebūtu tik karsti,” mākslinieks atbildēja.

D Tagad jaunā rudzupuķu glezna papildināja šo „kolekciju” un tika godam pakarināta vidusistabā visredzamākajā vietā.

E Tajā bija atainotas rudzupuķes starp garām smilgām bumbveida stikla vāzē.

F Tas bija Irbītis – īstajā vārdā Voldemārs Irbe – Latvijā tikpat plaši pazīstams kā Purvītis. Nosušķējies, apaudzis ar bārd un basām kājām, padusē maišelis ar krāsu krītiņiem, rokā bilžu kartoni.

• **Atrodi tekstā sinonīmus vai līdzīgas nozīmes vārdus!**

glezna – _____ sapulcējās – _____
uzzīmēt – _____ sainis – _____

5.12. Atrodi atbilstošo kultūras iestādi!

— Operteātris Latvijā, kura repertuārā ir operas un baleta izrādes.

— Lielākais mākslas muzejs Latvijā, kurā glabājas vairāk nekā 52 000 Latvijas, Baltijas un Krievijas gleznotāju un tēlnieku darbi.

— Kultūras iestāde Rēzeknē, kurā ir daudzfunkcionāla augstas kvalitātes akustiskā koncertzāle.

— Profesionāls latviešu teātris, kurš dibināts 1992. gadā un kura galvenais režisors kopš 1997. gada ir Alvis Hermanis – Latvijā un Eiropā labi zināms mākslinieks.

— Universāla zinātniskā bibliotēka, kuras krājumā ir vairāk nekā četri miljoni vienību.

A Latgales vēstniecība „Gors”

B Jaunais Rīgas teātris

C Latvijas Nacionālais mākslas muzejs

D Latvijas Nacionālā bibliotēka

E Latvijas Nacionālā opera un balets

Latviešu gleznotāji, kuru devums arī ir atzīmēts Latvijas kultūras kanonā

Vilhelms Purvītis (1872–1945)

Viens no ievērojamākajiem 19. gadsimta beigu un 20. gadsimta māksliniekiem. Galvenokārt gleznojis Latvijas dabas ainavas.

Voldemārs Irbe (1893–1944)

Visbiežāk mākslinieku dēvē par Irbīti. Viņš strādājis galvenokārt ar pasteli. Viņa zīmējumu tēmu loks ir sadzīves ainas un daba.

Latvijas kultūras iestāžu nosaukumu rakstība

Latvijas Republikas Kultūras ministrija
Latvijas Nacionālais mākslas muzejs
Dailes teātris
Latvijas Nacionālā opera un balets
Latvijas Nacionālais teātris
Jaunais Rīgas teātris
Latvijas Nacionālā bibliotēka

5.13. Sagrupē afišas: kuras attiecas uz tradicionālo kultūru un kuras – uz mūsdienu kultūru!

Trešdien, 20. novembrī, plkst. 18.00
Talsu Valsts ģimnāzija

Latviešu tautsdziesmu koncerts
"MAN DZIESMIŅU NEPIETŪKA."

Musiem "DZIESMU SKOLA" veidoti un izstrādāti "Dziesmās" no 2010. gada 17. gadu instrumentālās grupas pavadojuma

Sadarbība ar Talsu Valsts ģimnāziju Ieeja brīva

LATVIEŠU TAUTAS TĒRPU AUDUMU IZSTĀDE

2011. gada
8. jūnijs – 10. jūlijs
Pārventas bibliotēka
Ventspīlī, Tārgales ielā 4

Tautas lietiskās mākslas studiju, pulciņu un individuāli strādājošo meistaru darbi

Izstādes darbu laiks:
pirmdienās – piektdienās 11.00 – 19.00
sestdienās 10.00 – 16.00
svētdienās – atvērta

Katra mēnēša pedāģa coturdienu bibliotēka siltā

Ventspīlī bibliotēka
Pārventas bibliotēka

DAUGAVPILĪ, VIENĪBAS NAMA KONCERTZĀLĒ RĪGAS IELĀ 22A

XIX STARPTAUTSKAIS ATKLĀTAIS SPORTA DEJU FESTIVĀLS
LATVIJAS KAUSA IZCĪNAS POSMS

Daugavpils kauss 2017

22. OKTOBRĪ

1. DAĻA plkst. 10.00
Visiem dalībniekiem KAUSI!
2. DAĻA plkst. 13.00
3. DAĻA plkst. 16.00
4. DAĻA plkst. 19.00

IEEJAS MAKSĀ SKATĪTAJĀM:
0.00 euro (0.00 euro bērniem)
Stāvētājam: pieaugušajiem
stāvētājam: bērni un jaunieši
(atbilstoši vecumam) 2.00 euro
Valēra: gaisā plkst. 19.00
plkst. 20.00 euro

IEEJA BEZ MAKSĀS
Ievārdam: uzdevumi, spēles
un bērniem līdz 6 g.
(Kust. nār. daudzkārt)

Bilgus: Latvijas kultūras centra kase
festivāla dienā no plkst. 8.30

INFORMĀCIJA:
100-8542661 - www.kausaizcinas.lv
www.daugavpils.lv

Sadarbības partneri: Daugavpils Lielās bibliotēkas centrs, Atklātā Daugavpils pilsētas domes, Ceturtdienas pilsētas, Latvijas Izpildes daļas, SIA "Daugavpils"

Latgola SOLO VALDA

1. martā plkst. 17:30
Ludzas Tautas namā

Šansona koncerts

Organizācija Ludzas iedzīvotāju biedrība "Nasledīje"
Ieeja bezmaksas

2. decembrī 14.00
Oļaines Kultūras namā

Folkloras kopu koncerts

"TĒVU TĒVU LAIPAS MESTAS, BĒRNU BĒRNI LAIPOTĀJI"

Priekšlasi:
Laučienes folkloras kopa "Trejleka", Brocēnu folkloras kopa "Virza",
Slampes folkloras kopa "Pērs", Engures novada folkloras kopa "Mīlaknieki",
Cēdes folkloras kopa "Drengi", Svētes folkloras kopa "Dāvana",
Tērvetes folkloras kopa "Cēleka", Saulkrastu folkloras kopa "Dviga",
Oļaines folkloras kopa "Dziedlede"

Ieeja brīva

Organizācija: Oļaines Kultūras nams

27/09/2018
VIENĪBAS NAMA
KONCERTZĀLĒ
PLKST. 19.00

VOKĀLI SIMFONISKĀS MŪZIKAS KONCERTS

Jāzeps Vītols Latvijas Mūzikas akadēmijas
Simfoniskais orķestris (Jūlijs Daukats koreģ.)
Vokāli: Māris Čerņevs, Māris Čerņevs,
Džeina Čerņevska, Māris Čerņevs

Programma:
K. J. Štāubers: "Liedziedāji"
P. Čaikovskijs: "1812. gada Mēness gaismas koncerts"
J. V. Kriegeris: "Mēness gaismas koncerts"
Ludvigs van Bēhovens: "Fantāzija do minorā"
K. J. Štāubers: "Liedziedāji"

Bilgus: Valsts kultūras pamatlikuma numārs
100-8542661 - www.kausaizcinas.lv

Starptautiskā konference

BALTU MANTOJUMS

VALODA, LITERATŪRA, KULTŪRA

20.09.2019. Rīgas domes sēdes zālē

Tarptautiskā konference

BALTU PALIKIMAS

KALBA, LITERATŪRA, KULTŪRA

20.09.2019. Rīgas mēroto tarybos posēdēšis solāje

Latvian Cultural Centre, Latvian Cultural Centre, Latvian Cultural Centre, Latvian Cultural Centre

28.04./18.00
Vienības nama koncertzālē

Parasara džeza koncerts

Juozas Tallat-Helpša Vīnas Konservatorijas bigbends
(Lielais) Vadītājs Eugenejs Vedehs
Profesionālais pūsamo instrumentu orķestris "Daugava"
(Latvija) Vadītājs Arnolds Grīberts
Daugavpils Latviešu kultūras centra Džeza studija
(Latvija) Vadītājs Imra Grīberts

Ārpus koncertzāles:
21.04.2018. plkst. 18.30-19.30
28.04.2018. plkst. 18.00-19.00
28.04.2018. plkst. 19.30-20.30
28.04.2018. plkst. 21.00-22.00
28.04.2018. plkst. 22.00-23.00
28.04.2018. plkst. 23.00-24.00

www.daugavpils.lv

Saukrasti

Kino afiša

Satīriska itāļu komēdija
"Magiskas nakts"
25. janvāris

Animācijas filma
"Karlons karogs"
1. februāris

Viestura Kairīša filma
"Pilsēta pie upes"
8. februāris

Rīga IFF
krimiātkomēdija
"Sviļņotāji"
22. februāris

Latvijas keramikārtēšanas muzejs
15.06.-05.08.2018.

Keramikas meistaru darbu izstāde
Latgales keramika.
Keramika Latgalē

Izstādes atvēršana
pirms Latvijas valsts puļš
eksponētoja latgalē mākslas

29. jūnijs plkst. 12.00 Latvijas kultūras muzejs
tikānā ar izstādes dalībniekiem

Latvian Cultural Centre, Latvian Cultural Centre, Latvian Cultural Centre, Latvian Cultural Centre

Masu kultūra, populārā kultūra, arī popkultūra ir kultūra, kas saistīta ar masveida produkciju un ir domāta plašam patēriņam. Tās aizsākumi meklējami 20. gadsimta sākumā, kad strauji attīstījās dažādi plašsaziņas līdzekļi. Pie masu kultūras pieder kinofilmas, populārā mūzika, televīzija, radio, sports, prese (jaunumi par populāriem cilvēkiem vai dažādām vietām), mode un citi.

Tradicionālā kultūra ir katras tautas kultūras būtiska daļa. Tā ir sakņota tautas pagātnē un izpaužas dažādi – sadzīvē, svētkos, cilvēku attiecībās, mūzikā, vizuālajā mākslā u. c. Tradicionālā kultūra ir cieši saistīta ar tautas valodu.

Tradicionālā kultūra ir jā saglabā, vienlaikus nodrošinot tās attīstību, – tas ir viens no mūsdienu kultūrpolitikas uzdevumiem.

- **Pastāsti, kuru no uzdevumā minētajiem tradicionālās kultūras pasākumiem tu gribētu apmeklēt un kuru – no mūsdienu kultūras pasākumiem! Pamato savu izvēli! Varbūt tu vēlies apmeklēt arī kādu populārās kultūras pasākumu – kāds tas būtu?**
- **Kādus savas tautas tradicionālās kultūras pasākumus tu vari nosaukt? Kuri tev šķiet interesantākie? Raksturo tos!**

- **Vai valodu var uzskatīt par svarīgu kultūras sastāvdaļu un vērtību? Kāpēc?**

5.14. Uzraksti, kurā valodā ir katrā stabiņā dotie vārdi – *angļu, čehu, franču, krievu, latīņu, lietuviešu, poļu, vācu vai zviedru!*

Latviešu									
<i>saule</i>	<i>saulè</i>	<i>солнце</i>	<i>słońce</i>	<i>slunce</i>	<i>Sonne</i>	<i>sun</i>	<i>sol</i>	<i>soleil</i>	<i>sol</i>
<i>zeme</i>	<i>žemè</i>	<i>земля</i>	<i>ziemia</i>	<i>země</i>	<i>Erde</i>	<i>earth</i>	<i>jord</i>	<i>terre</i>	<i>terra</i>
<i>tēvs</i>	<i>tēvas</i>	<i>отец</i>	<i>ojciec</i>	<i>otec</i>	<i>Vater</i>	<i>father</i>	<i>far</i>	<i>père</i>	<i>patrem</i>
<i>māte</i>	<i>motina</i>	<i>мать</i>	<i>matka</i>	<i>matka</i>	<i>Mutter</i>	<i>mother</i>	<i>mor</i>	<i>mère</i>	<i>mater</i>

- **Kuras valodas tev šķiet līdzīgākas?**
- **Cik grupās, tavuprāt, tabulā redzamās valodas var dalīt? Kāpēc?**
- **Vai tu runā kādā no tabulā minētajām valodām? Ja tabulā nav minēti, pieraksti arī savas dzimtās valodas piemērus.**

5.15. Lasi tekstu! Atrodi katrai rindkopai atbilstošu virsrakstu!

- A Latviešu valoda – viena no indoeiropiešu saimes valodām
- B Latviešu valodas veidošanās
- C Latviešu valodas runātāju skaits
- D Baltu valodas – senas indoeiropiešu valodas

Latviešu valoda ir dzimtā valoda vairāk nekā 1,5 miljoniem cilvēku. No tiem lielākā daļa – **aptuveni** 1,2 miljoni – dzīvo Latvijā, bet pārējie – dažādās pasaules valstīs. Latvijā tā ir vienīgā valsts valoda. Latviešu valodā runā latvieši Lielbritānijā, ASV, Īrijā, Zviedrijā, Norvēģijā, Lietuvā, Krievijā u. c. ASV latviešu valodas diaspora ir aptuveni 100 000, Īrijā – 50 000, Lielbritānijā – 40 000, Brazīlijā – 25 000, Krievijā – 5000, Austrālijā – 2000, Jaunzēlandē – 20 000. Latviešu valodu kā otro valodu izmanto **vismaz** pusmiljons citu tautību Latvijas iedzīvotāju.

○ Latviešu valoda pieder pie indoeiropiešu valodu saimes. To veido **radniecīgas** valodas, kas **cēlušās** no vienas pirmvalodas, kura pastāvējusi vairākos dialektos. Indoeiropiešu valodu saime ir ļoti plaša. Runātāju skaita ziņā tā ir lielākā valodu saime pasaulē. Sākotnēji indoeiropiešu valodas bija izplatītas tikai Eiropā un vienā Āzijas daļā: Indijā un Irānā. Tagad pie šīs valodu saimes piederīgās valodas, piemēram, angļu un spāņu, ir izplatījušās arī Amerikā un citās pasaules daļās. Lielākās indoeiropiešu saimes valodu grupas ir indiešu valodas, irāņu valodas, ģermāņu valodas, romāņu valodas, slāvu valodas un baltu valodas.

○ Latviešu valoda kopā ar lietuviešu valodu veido baltu valodu grupu. Domājams, ka jau 2. gadu tūkstoši pirms mūsu ēras balti ir atdalījušies no indoeiropiešu kopības. Pie baltu valodu grupas pieder mirusī prūšu valoda, kurā vēl runāja 17. gadsimta beigās. Senāk baltu valodu skaits ir bijis daudz lielāks – pie šīs grupas piederējušas arī augštaišu, žemaišu, jātvingu, galindu, kuršu, latgaļu, sēļu, zemgaļu un citu baltu cilšu valodas. Baltu valodām radniecīgākās indoeiropiešu valodas ir slāvu valodas un attālākās ģermāņu valodas. Abas dzīvās baltu valodas ir saglabājušas daudz **senisku** parādību. **Pirmatnējās** skaņas, īpaši patskaņi un divskaņi, baltu valodās ir saglabājušies labāk nekā citās indoeiropiešu valodās.

○ Baltu ciltis – kurši, zemgaļi, latgaļi un sēļi – kopā ar **libiešiem**, kas ir viena no somugru tautām, apdzīvoja tagadējo Latvijas teritoriju. Latvisko cilšu – latgaļu, zemgaļu un sēļu – valodas ir bijušas visai tuvas. Tas ir veicinājis to saplūšanu. Kuršu valodai ir bijis vairāk atšķirīgu pazīmju no pārējām latviešu cilšu valodām, un tā ilgāk saglabājās kā patstāvīga valoda. Latviešu valodas veidošanās process, ciltīm saplūstot, sākās 10.–12. gadsimtā. Atsevišķo cilšu valodu iezīmes joprojām ir saglabājušās trijos latviešu valodas dialektos (vidus, tāmnieku jeb lībiskajā un augšzemnieku dialektā).

• **Atrodi tekstā sinonīmus vai līdzīgas nozīmes vārdus!**

sens – _____ sākotnējs – _____
 radniecisks – _____ ne mazāk kā – _____
 apmēram – _____ leišu valoda – _____
 radušās – _____ līvi – _____

5.16. Lasi 5.15. uzdevuma tekstu vēlreiz! Atzīmē, vai apgalvojums ir patiess vai nepatiess!

Apgalvojums	✓	✗
Ārpus Latvijas visvairāk latviešu valodas runāju dzīvo Īrijā.		
Latviešu valoda ir Latvijas Republikas valsts valoda.		
Latviešu un lietuviešu valoda ir baltu valodas.		
Prūšu valodas runātāju skaits ir 1,5 miljoni.		
Šobrīd runā vairs tikai divās baltu valodās.		
Indoeiropiešu valodu saimei pieder tikai baltu un slāvu valodas.		
Latviešu valoda veidojusies, saplūstot seno baltu cilšu valodām.		

Kas var dziesmas izsirdēt
 Kas valdeņu ismirdēt
 Kas var vāgāņus ismaksēt
 Tautā rāgārdus islasēt.
 K. H. Alenborg, Līpāvis, = 324. a.

Gribu mācīties, gribu dziesmas
 Par katrēi jēmas pabūt
 Par tēvzemi, par māņvīri
 Bet par skolā katpabūt.
 K. H. Alenborg, Līpāvis, = 403.

Latvju dainas

Tautastērps

Dziesmu svētki

5.17. Atrodi atbilstošu skaidrojumu!

A Balts	___ Indoeiropiešu valodu saimes valodu grupa.
B Balti	___ Tāds, kam ir, piemēram, piena, sniega krāsa; pretstats: melns.
C Baltu valodas	___ Indoeiropiešu tautu grupa, pie kuras pieder latvieši un lietuvieši, senatnē arī senprūši, jātvingi, žemaiši, kurši, zemgaļi, sēļi, latgaļi, galindi u. c.
D Baltijas jūra	___ Teritorija Baltijas jūras dienvidaustrumu piekrastē.
E Baltija	___ Atlantijas okeāna iekškontinentālā jūra, kas dziļi iesniedzas Eiropas ziemeļu daļā, lielākais dziļums – 459 m, bet pārsvarā 40–100 m dziļa.

5.18. Klausies un norādi, kāpēc Anna, Jans, Marī un Oskars mācās latviešu valodu!

Vārds	Iemesis
	Grib labāk iepazīt latviešu kultūru un tradīcijas.
	Grib piedalīties Vīspārējās latviešu dziesmu un deju svētkos.
	Grib ar vīru sarunāties latviski.
	Grib saprast dainas.
	Interesē dažādas vēstures personības.
	Vēlas labāk apgūt latviešu valodas gramatiku.
	Vēlas labāk saprast tautu, no kuras nāk senči.

• Pastāsti, kāpēc tu mācies latviešu valodu?

• Vai latviešu valoda, tavuprāt, ir grūta valoda?

5.19. Lasi latviešu tautasdziesmas!

Atrodi divdabi ar *-dams, -dama!*

Es dižena tautu meita,
 Dziedādama vien staigāju;
 Piedziedāju Kurzemīti,
 Nu dziedāšu Vidzemē.

Bēdu manu lielu bēdu,
 Es par bēdu nebēdāju!
 Liku bēdu zem akmeņa,
 Pāri gāju dziedādama.

Paldies saku māmiņai
 Par to labu lolojumu:
 Neaizsmaku dziedādama,
 Nepiekusu dzīvodama.

Latviešu tautas-
dziesma jeb **latvju**
daina – tautas
 daiļrades sacerējums
 vārsnās dziedāšanai
 vai teikšanai; viena no
 galvenajām latviešu
 folkloras mutvārdu
 tradīcijām četru rindu
 vai, retāk, sešu rindu
 dzejā.

Ar vilciņu mežā braucu,
Lielu krāvu vezumiņu.
Velc, vilciņ, raudādams,
Kam apēdi kumeliņu.

Es, karā aiziedams,
Sirdi slēdzu akmenī.
Aust gaismiņa, lec saulīte,
Plist akmens skanēdams.

DIVDABIS AR -DAMS, -DAMA, -DAMIES, -DAMĀS 149. lpp.

5.20. Atrodi tekstā divdabjus ar *-dams, -dama!* Ja divdabji kopā ar citiem vārdiem veido divdabja teicienu, pasvītrot to!

Tautasdziesmu pētnieki ir pavadījuši daudz laika, pētīdami, analizējami un apcerējami latvju dainās pausto latviešu dzīvesziņu. Kopš seniem laikiem, dzīvodami saskaņā ar dabu un paši būdami dabas daļa, senie latvieši bija saistīti ar dabā notiekošajiem procesiem un saules ritējumu. Saule, noteikdama gadalaiku maiņu, noteica arī gadskārtu ieražas un ieražu ciklu. Gadskārtu svētki, kas iezīmē zemkopja darba cikla robežpunktus, apdziedāti gadskārtu ieražu dziesmās.

„Latvju dainās” ir ļoti daudz tautasdziesmu par dziedāšanu un tās nozīmi latvieša dzīvē. Grūtos brīžos dziedādami, senie latvieši veiksmīgi spēja pārvarēt sarežģītas dzīves situācijas. Iedziļinoties tautasdziesmu tekstos, redzams, ka vārdu savienojumu „labāk gāju dziedādama” var uzskatīt par formulu, kas tiek lietota ar noteiktu mērķi – atjaunot pozitīvu noskaņojumu un dzīvesprieku. Dziesmas, dodamas spēku, ļauj tikt pāri neveiksmēm un slimībām:

*Jo es bēdu bēdājos,
Jo nelaieme priecājās;
Labāk gāju dziedādama,
Lai nelaieme bēdājās.*

- **Mēģini teikumus ar divdabja teicienu pārveidot tā, lai tajos nebūtu divdabju teiciena! Aplūko piemēru!**

Senās baltu ciltis, dzīvodamas tik ilgi vienā vietā pie Baltijas jūras, bija izveidojušas augsti attīstītu materiālo un garīgo kultūru. → Senās baltu ciltis ilgi dzīvoja vienā vietā pie Baltijas jūras un izveidoja augsti attīstītu materiālo un garīgo kultūru.

DIVDABJA TEICIENS AR DIVDABI -DAMS, -DAMA, -DAMIES, -DAMĀS 155. lpp.

5.21. Lasi tekstu un atzīmē, vai apgalvojums ir patiess vai nepatiess!

Latviešu literatūras klasiķa Rūdolfā Blaumaņa darbi pieder pie latviešu tautas kultūrvēstures pamatvērtībām. Ne velti rakstnieka noveles un luga „Indrāni” ir iekļautas Latvijas kultūras kanonā, savukārt skatītāju iemīļotā izrāde „Skroderdienas Silmačos” gadiem ir redzama uz latviešu teātru skatuve. Interese par R. Blaumaņa daiļradi ir palielinājusies arī saistībā ar rakstnieka 150. un 155. gadadienas iekļaušanu UNESCO svinamo dienu nacionālajā reģistrā.

R. Blaumaņa muzejā „Braki” ik gadu notiek rakstnieka daiļradei un personībai veltīti konkursi, kuros piedalās daudzi Latvijas vispārīgglītojošo skolu 7.–12. klašu audzēkņi.

Rūdolfs Blaumanis
(01.01.1863.–04.09.1908.)

R. Blaumaņa memoriālais muzejs „Braki”

Tāpēc rakstnieka valodas skaidrojošā vārdnīca, kuru ir izstrādājusi memoriālā muzeja „Braki” vecākā speciāliste Anna Kuzina, ir sevišķi nozīmīga skolu jaunatnei.

Grāmatā „Rūdolfa Blaumaņa valodas vārdnīca”, kas izdota 2019. gada

nogalē, izlases veidā ir apkopoti vārdi vai vārdu savienojumi no rakstnieka daiļdarbiem – stāstiem, novelēm, lugām un dzejas. Ievietošanai vārdnīcā izvēlēti galvenokārt tie vārdi un vārdu savienojumi, kuri mūsdienu lasītājam varētu

būt sveši, nepazīstami (piemēram, etnogrāfisku reāliju nosaukumi, vecvārdi, Vidzemes izlokšņu vārdi, aizgūtie vārdi no vācu un krievu valodas, citvalodu atdarinājumi un izteicieni).

Daiļdarbu valodas raksturīga pazīme ir tās tēlainība, pārnestu nozīmju lietojums. Lai ilustrētu šo R. Blaumaņa daiļrades šķautni, vārdnīcā iekļauti šķirkļi ar valodas piemēriem, kur vārdi doti pārnestā nozīmē vai metaforiskā lietojumā.

Vēl viena R. Blaumaņa valodas raksturīga iezīme ir viņa humors, kas spilgti izpaužas rakstnieka sarakstītajās komēdijās, humoristiskajos un satīriskajos dzejoļos. Lasītāji šajā vārdnīcā varēs atrast arī tādus vārdus, kurus rakstnieks tīšām sagrozījis, pārveidojis vai pats darinājis, lai panāktu komisku efektu.

Vārdnīcas vispārīgajā daļā vārdi ievietoti ar lielu atlasu, savukārt trijos vārdnīcas pielikumos apkopoti visi R. Blaumaņa daiļdarbos minētie personvārdi, vietvārdi un profesiju nosaukumi. Tē varam uzzināt, piemēram, kurus sieviešu un vīriešu vārdus R. Blaumanis savos darbos izmantojis visbiežāk, kādi 19. gadsimtā bija mājvārdi Ērgļu apkaimē un ar ko nodarbojās tā laika iedzīvotāji.

Lasot Anna Kuzinas grāmatu „Rūdolfa Blaumaņa valodas vārdnīca”, rodas izjūta, ka tiek pavērts priekšsargs, lai mēs varētu ielūkoties 19. gadsimta ļaužu sadzīvē. Kaut arī R. Blaumaņa literārie darbi vienmēr lasīti un analizēti, vārdnīca vēl labāk ļaus izprast R. Blaumaņa darbus. No senajiem vārdiem ir notrausti aizmirstības putekļi, un tie var sākt jaunu dzīvi 21. gadsimtā.

Apgalvojums	✓	✗
Rūdolfa Blaumaņa luga „Indrāni” un noveles ir iekļautas UNESCO reģistrā.		
2019. gada beigās tika izdota Annas Kuzinas izveidota Rūdolfa Blaumaņa valodas vārdnīca.		
Vārdnīcā ir apkopoti vārdi un vārdu savienojumi, ko R. Blaumanis lietojis sarunās ar laikabiedriem.		
Vārdnīcas vispārīgajā daļā ir iekļauti vārdi, ko rakstnieks speciāli pārveidojis vai lietojis kā tēlainās izteiksmes līdzekli.		
Vārdnīcas pielikumā atrodami visi daiļdarbos lietotie personvārdi, vietvārdi un profesiju nosaukumi.		
Tikai tagad, izmantojot R. Blaumaņa valodas vārdnīcu, 21. gadsimta cilvēks var izlasīt un saprast rakstnieka darbus.		

5.22. Lasi un izvēlies pareizo atbildi! Ja nepieciešams, meklē informāciju globālajā tīmeklī!

1. Diriģents ir strādājis ar visslavenākajiem pasaules orķestriem Eiropā un Amerikā. Vadījis Oslo Filharmonijas orķestri, Pitsburgas Simfonisko orķestri, Bavārijas Radio simfonisko orķestri un Amsterdamas Karalisko „Concertgebouw” orķestri. Saņēmis neskaitāmas balvas. Visciešāk diriģenta dzīve bija saistīta ar Sanktpēterburgu, taču, lai arī kur būdams, viņš vienmēr daudzinājis Latviju kā savu dzimteni, kur aizritēja viņa bērnība un sākās pirmie soļi mūzikā.

A Mariss Jansons

B Andrejs Nelsons

C Herberts fon Karajans

2. Lai gan lielāko mūža daļu viņa pavadījusi ASV, savā biogrāfijā allaž raksta *Latvian born* (dzimusi latvietē) un joprojām runā latviešu valodā. Jau kopš 20. gadsimta 70. gadiem viņas galvenais mākslas izteiksmes veids ir zīmējums ar grafitu zīmuli, taču izmantojusi arī citas tehnikas. Viņas darbu populārākie motīvi ir okeāns, tuksnesis, zvaigznāji un galaktikas, zirnekļa tīmeklis. Māksliniece veidojusi arī hiperreālistiskas sadzīves priekšmetu skulptūras.

A Džemma Skulme

B Vija Celmiņa

C Vija Zariņa

3. Mākslinieks, kura pseidonīms ir *Gil Kane*, ir dzimis Latvijā, taču visu mūžu nodzīvojis Amerikā. 1940.–1990. gados viņš bija slavens komiksu mākslinieks. Viņš ir viens no mūsdienu supervaroņu radītājiem, kā arī bijis viens no *Brīnumainā Spaidermena* radītājiem.

A Alans Mūrs

B Elija Kacs

C Arnolds Burovs

4. Viens no ietekmīgākajiem 20. gadsimta gleznotājiem, intelektuālis un spožs abstraktā ekspresionisma pārstāvis. Viņš ir viens no amerikāņu mākslas izcilībām. Paradoksāli, bet mākslinieks, kuru visu dzīvi bija satraukusi mākslas komercializācija, radījis darbus, kas izsolēs pārspēj rekordus un šobrīd ir starp dārgākajiem pasaulē. Izcilā mākslinieka dzīves pirmie desmit gadi pagājuši Dvinskā, mūsdienu Daugavpilī. Tur kopš 2013. gada darbojas viņa vārdā nosauktais mākslas centrs, kura pastāvīgajā ekspozīcijā var aplūkot vairākus mākslinieka oriģināldarbus.

A Kārlis Padegs

B Pablo Pikaso

C Marks Rotko

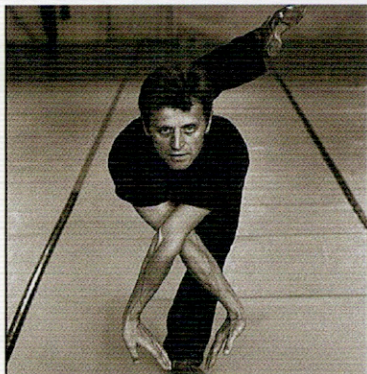
5. Viņš ir Rīgā dzimis pasauleslavens baletdejojātājs. Pirmos soļus baletā viņš spēja Rīgā, bet turpināja izglītību Ļeņingradā (tagad – Sanktpēterburgā). Kopš 20. gadsimta 70. gadiem viņš strādā ārzemēs – kļuva par vadošo baletdejojātāju Amerikas baleta teātrī, iestudējis lomas arī Ņujorkas Pilsētas baletā.

A Māris Liepa

B Mihails Barišņikovs

C Haralds Ritenbergs

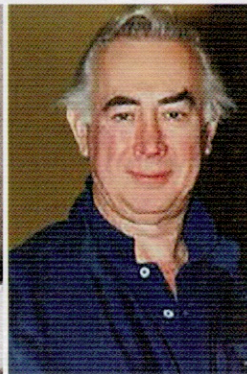
• Ieraksti blakus attēlam vārdu un uzvārdu! KURŠ ir KURŠ?

_____ (1948)

_____ (1903–1970)

_____ (1926–2000)

_____ (1943–2019)

_____ (1938)

• Atrodi doto atziņu autoru!

Strādājot Ņujorkā, vairāk esmu pievērsusies attiecībām starp objektu un gleznu. Objekti ārpus gleznas, objekti gleznā. Pati glezna kā objekts. Daudzi mākslinieki, īpaši konceptuālisti, mēdza to nopelt, uzskatot gleznu par „vēl vienu objektu”. Taču tas nav vienkārši vēl viens objekts. Tas ir objekts, kas satur lielu, spēcīgu aktivitāti, tas satur domas. Tā ir gan refleksija par vēsturi, gan tas, kas ir pašā māksliniekā, viņa ķermenī un viņa spējā to ienest darbā. Šim objektam ir īpaša saikne ar vienu cilvēku – mākslinieku.

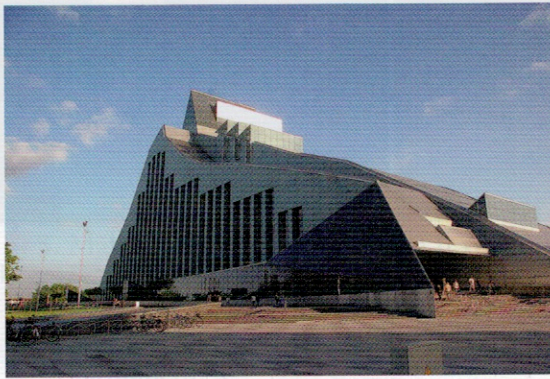
Man katrs koncerts ir notikums – es gatavojos, domāju, un, kad izeju orķestra priekšā, es atdošu sevi visu!

Es neesmu abstrakcionists. Mani interesē būtiskāko cilvēcisko emociju izpausmes – traģēdija, ekstāze, nolemtība. Fakts, ka daudzi cilvēki salūst un raud, sastopoties ar manis radītām gleznām, pierāda to, ka es tiešām spēju šīs emocijas radīt.

5.23. Klausies sarunu un atzīmē, vai apgalvojums ir patiess vai nepatiess!

Apgalvojums	✓	✗
Students interesējas par Latvijas Nacionālās bibliotēkas arhitektu.		
Arhitekts Gunārs Birkerts ir dzimis Vācijā.		
Arhitekta vecāku profesionālā darbība ir bijusi saistīta ar folkloristiku.		
G. Birkerts 1982. gadā atzīts par sesto labāko arhitektu pasaulē.		
G. Birkerts ir viens no nozīmīgākajiem 20. gadsimta pēckara modernās arhitektūras pārstāvjiem Amerikā.		
Pēc arhitekta domām, bibliotēka ir viens no būtiskākajām pamatiem katras tautas kultūrā.		
Domājot par Latvijas Nacionālās bibliotēkas projektu, arhitekts sākumā to saistījis ar dzejnieka Ausekļa dzejoli „Gaismas pils”.		
G. Birkerts atzinis, ka bibliotēkas arhitektūra līdzinās senai latviešu pilij.		
Arhitektūras kritiķi uzskata, ka G. Birkerts reprezentē tipiski amerikānisko arhitektūru.		
Gaisma ir būtisks G. Birkerta arhitektūras stila elements.		

Latvijas Nacionālās bibliotēkas ēka

Gunārs Birkerts (1925–2017)

5.24. Lasi fragmentu no žurnālista sarunas ar starptautiski pazīstamu latviešu tekstilmākslinieci! Pie katra jautājuma lodziņā ieraksti atbilstošās atbildes burtu! Viena atbilde ir lieka.

Interesanti, ka par jūsu dzīvi daudz pastāsta fotogrāfijas, kuras esat apkopojusi vairākos apjomīgos albumos. Vai fotogrāfiju krāšana ir jūsu vaļasprieks?	
Jūsu radošais mūžs ir bijis un vēl tagad ir ļoti intensīvs. Radīts tik daudz skaistu gobelēnu, bijušas vairākas plašas personalizstādes. Kur gūstat iedvesmu mākslas darba radīšanai?	
Dažkārt ir mākslinieki, kuri iemīļojuši kādu noteiktu krāsu un bieži izmanto to savos darbos. Varbūt arī jums ir krāsa, kura patīk vairāk par citām?	
Ir profesijas, kuras pakļautas noteiktam darba ritmam. Māksliniekiem laikam gan ir atšķirīgs dzīves ritms. Man, piemēram, labāk veicas rakstīšana rīta stundās. Kurā laikā jums darbi sokas vislabāk?	
Kuras citas mākslas jomas jums ir tuvas? Varbūt ir kāds sapnis, kuru tomēr dzīvē nav izdevies piepildīt?	
Jūs minējāt, ka domājat par nākotni un arvien vēl cītīgi strādājat. Kas tad pašlaik top jūsu darbnīcā?	

A Varbūt gluži par vaļasprieku to nevar nosaukt. Tomēr jāatzīst, ka fotogrāfijas krāju visa mūža garumā. Varētu teikt – pati sev par prieku. Lūk, dažās fotogrāfijās dēls vēl mazs, citās es jaunībā. Katra fotogrāfija – tās jau ir arī skaistas atmiņas.

B Man patiešām atšķirībā no daudziem citiem, kuri darbavietās strādā noteiktas darba stundas, ir brīvais režīms. Bieži strādāju naktīs. Arī dēls reizēm glezno naktīs. Laiks paskrien tik ātri, un, skat, jau rīts. Strādājot bieži fonā skan mūzika.

C Man ārkārtīgi patīk fotogrāfijas, īpaši modes žurnālos. Šī mākslas nozare mani ļoti fascinē – turklāt ne tikai mode, bet vēl vairāk tas, kā fotomākslinieks ir strādājis ar modeļiem. Varu skatīties un priecāties, tas dod tādu pacēlumu! Un vēl – modes žurnālos ir apraksti par izcilām personībām, kurus ar interesi lasu. Varbūt kādā mirklī iedomājos sevi kā izcilu modes dizaineri...

D Kaut arī nākotnē raugos optimistiski, tomēr daudz kas aizgājis nebūtībā. Nav vairs tēva taisīto stēļļu. Arī kādreizējās darbnīcas man vairs nav. Lieliem darbiem vairs nav fiziskās enerģijas, tagad taisu kaut ko mazu un mīlīgu. Tomēr jebkura lieta, arī maza, prasa no mākslinieka darbu un radošu garu.

E Laikam jau man ir laimējies, jo esmu dzīvē darījusi to, kas man patīcis, un savu darba mūžu varu uzskatīt par laimīgu. Droši vien jau varētu vēlēties daudz ko, bet varbūt prātīgāk ir priecāties par to, kas bijis, un, protams, par to, kas vēl būs nākotnē.

F Tas nav nekas nozīmīgs vai ievērojams. Visbiežāk tas ir kāds sīkums, kas mani var ierosināt. Vispār jau mākslinieks ietekmējas no jebkā, kas ir apkārt. Kaut vai tepat man blakus – plaukts dziju kamoli, koši trauki, aiz loga pagalmā koki. Reiz kāda sieviete man iedeva auduma strēmelīti. Man tā tik ļoti patika, ka radīju ko līdzīgu, ieauzdamā audeklā vēl bērniņas motīvus.

G Es vēl tagad atceros, ka manai mammai jaunībā bija melns samta mētelis ar sarkanu lapsas apkakli. To es nekad neaizmirsīšu. Melnā – tā ir cēlākā no krāsām. Tā veido siluetu, lieliski izskatās fotogrāfijās. Glezniecībā tā palīdz izcelt visas citas krāsas. Melns dod pamatu visam un nebūt nav depresīvs.

Intervija ir publicēta saruna ar kādu personu.

Intervijas mērķis ir iegūt noteiktu informāciju un iepazīstināt ar to konkrētu auditoriju.

Intervija jāveido atbilstoši auditorijai, kas interviju lasīs vai klausīsies.

5.25. Sagatavo jautājumus intervijai ar kādu kultūras personību žurnālam „21. gadsimta kultūra”! Personu, kuru intervēsi, vari izvēlēties pats!

Rakstot intervijas jautājumus:

- 1) ņem vērā, kuram preses izdevumam gatavo interviju;
- 2) atceries, ka auditoriju jāiepazīstina ar intervējamo;
- 3) formulē tematiski dažādus jautājumus.

